

HLA SATEL

ZPRÁVODAJ
MĚSTSKÉ
ČÁSTI
PRAHA 15

ČÍSLO
2023
ROČNÍK 29
NEPRODEJNÉ

7-8

WWW.PRAHA15.CZ

**SOUTĚŽ
S HLASATELEM**
strana 5

**Patnáctka přeje
krásné léto...**

Hostivařské šlépěje 5

Vratislav II. a přemyslovská armáda

V textech věnovaných hlubší historii Hostivaře vždy narazíme na krátkou zprávu, že nejstarší zmínka o naší obci najdeme již v Kosmově kronice, na níž děkan Kosmas pracoval mezi léty 1119–1125. Sám dobu událostí, v nichž tvořila Hostivař kulisu přemyslovským knížatům, zažil. Co se tehdy událo, že to autorovi stálo za zápis do naší nejslavnější kroniky?

Vraťme se do doby, kdy umírá slavný český kníže Břetislav (ten, který tak dobrodružně unesl svou budoucí ženu Jitku z kláštera ve Svinibrodu) a zanechává po sobě hned pět zdravých a silných synů: Vratislava, Konráda, Otu, Jaromíra a nejstaršího Spytihněva, který s římskou dvojkou za jménem bude pokračovat v přemyslovské rodové vládě. Břetislav si dobře pamatoval, jak mezi sebou jeho otec Oldřich se strýci Boleslavem III. a Jaromírem ošklivě bojovali o knížecí stolec. Ač pokrevní bratři, nešťíteli se ničeho, úklady o život, kastrování, oslepování i věznění. A tak raději Břetislav rozdělil pravomoci mezi syny ještě před svou smrtí. Ale nebyli by to Přemyslovci, aby přesto mezi bratry nevládly tu ostřejší, tu mírnější, avšak táhlé spory. Pravda, k drastickým praktikám svých dědů se našťěstí nikdy neuchýlili.

Nicméně roku 1061 asi třicetiletý Spytihněv náhle umírá a do čela knížectví se dostává nejstarší žijící bratr, ambiciózní Vratislav II., který jednou bude dokonce korunovaný prvním českým králem. To ale až dlouho po událostech spojených s Hostivaři.

Čtyři bratři, jedno knížectví

Nejprve šlo všechno dobře. Vratislav bratrům Konrádovi a Otovi věnoval ke správě rozsáhlá území na Moravě, prvému s centrem na hradě v Brně, druhému v Olomouci. Problematickým se ukázal nejmladší Jaromír. V době dělení území nebyl v Čechách, ale když se o Spytihněvově smrti dozvěděl, rychle přispěchal, aby nepřišel zkrátka. Bratři na něj nečekali, protože jeho role měla být na otcovo přání jiná, měl se stát

Denár z doby Vratislavovy vlády

Vratislav II. na fresce ze znojenské rotundy svaté Kateřiny

pražským biskupem. Jenomže nikdo nebyl v rodině vzdálenější představě biskupa než právě Jaromír. Horkokrevný muž, vášnivý lovec a bojovník, milovník života se všemi jeho světskými radostmi, kterých si jako jeden z nejdůležitějších Přemyslovců skutečně uměl užívat. On že by se měl oddat rozjímání, duchovnímu životu a modlitebním knihám?

Tady Vratislav narazil. Nejprve to zkusil po dobrém, a když neuspěl, tak..., ale nechme to povědět samotného děkana Kosmu. „A hned, jak nastal měsíc březen, první sobotní den, kdy se slaví svěcení na kněžství, oholil jej docela proti jeho vůli, ač se tomu Jaromír velmi vzpíral. I byl v přítomnosti samého knížete vysvěcen až k hodnosti jáhenského...“ Nic nepomohlo Jaromírovi, jestli chtěl, či nechtěl být knězem, nejmladší z bratrů zkrátka nastoupil svou budoucí cestu silou. Upřesněme, že oním holením proti jeho vůli nebylo myšleno holení vousů, ale tonzura, kolečko na temeni hlavy.

Pokud si však Vratislav myslel, že vzpurného bratra zlomí moc vysvěcení, spletl se. Jaromír se v nové roli ani neohřál a prchnul z Prahy i ze země a uchýlil se ke dvoru polského panovníka, kde si užíval svého stylu života dál. Co na to říkal Vratislav, nevíme, ale koneckonců jeden ze soků jeho moci mu zmizel ze života.

Nějakou dobu vše fungovalo, mezi bratry panovalo příměří, dokud vše nezkomplikovala smrt dosavadního pražského biskupa Šebíře. Podle původní dohody poslali bratři Ota a Konrád vzkaz Jaromírovi, aby se z Polska vrátil a zaujal své místo. A Jaromír, jenž se snad nabažil světských radovánek, snad nebyl v Polsku spokojen,

nebo si jen počítal, že se mu to jednoduše vyplátí – souhlasil. Jenomže to už teď nezapadalo do Vratislavových plánů.

Figurky na šachovnici

Kníže totiž zjistil, že má dost práce s tím, aby udržel na uzdě své dva bratříčky na Moravě. Třetí, který navíc bude mít už z principu jejich podporu a ještě poměrně silnou pozici v čele knížecího biskupství, to už se najednou politicky zkušenějšímu Vratislavovi zdálo příliš. Ono bylo to biskupství vůbec nějak moc silné, a tak na to šel kníže chytře a nechal ještě za Šebířova života založit druhé v Olomouci. Když budou biskupové dva, budou soupeřit o moc spolu a kníže se bude usmívat pod vousy. Zejména, když na jejich místa prosadí ty správné lidi. Olomoucké biskupství obsadil loajálním mužem, ale co s Jaromírem?

Tu dostal Vratislav další dobrý nápad. Prostě bratry přesvědčí, že tato volba nezávisí na nich samotných, ale na vůli lidu a duchovenstva, že zkrátka nového biskupa musí zvolit sněm. A že nezvolí Jaromíra, o to už se Vratislav postará... Kníže právě dal dohromady armádu, s níž mířil do Polska vyjasnit spory s tamním panovníkem, a tak sezval všechny bratry k polským hranicím. Udělají zde sněm pod širým nebem a vše rozhodnou. Vratislav nic neponechal náhodě, rovnou s sebou vzal svého chráněnce, německého kaplana Lance, nastrčenou figurku vlastní moci. Sázel především na to, že když se bude sněm konat doslova uprostřed jeho armády, nikdo si nedovolí protestovat. Jenomže se zmýlil.

Raději psí ocas než německého biskupa

Bratři se sešli v červnu 1068 nedaleko Náchoda a Vratislav nechal skutečně svolat zmíněný sněm ve vojenském ležení. Popisuje nám jej František Palacký: „Knížata i nejvyšší úředníci zemští stáli vedle Vratislava, sedícího uprostřed,

Vratislav vládl přes třicet let, bratrský vojenský konflikt v Hostivaři zažehnal v červnu roku 1068

Přemyslovský kníže byl korunován roku 1085

a otočení byli dlouhým kruhem kněží, pánů a županů sedících, za nimiž pak postavili se všichni vladykové. Vratislav povolal k sobě Lance, ukazoval i chválil ho lidu, i odevzdal mu prsten a hůl na znamení, že ho volí k biskupství.“ Jenže volba nešla tak dobře, jak panovník doufal. Zejména župané Kojata Všeborovic a Smil Božejevic, ač sami u Vratislavova dvora, začali zprvu nerozhodné mladší bratry přemlouvat k revoltě. Kosmas – jako by jim naslouchal zpovzdálí – nám situaci popsal velmi barvitě, župan Kojata právě přistoupil k Otovi. „Silně ho udeřil do boku, a jak byl člověk upřímný a mluvil od plic, řekl: „Co stojíš? Zdali bude osel hrát na housle? Proč se neujmeš svého bratra? Což nevidíš, že tvůj bratr a knížecí syn je odstrkován a přivandrovaly cizince, který do naší země přišel bez kalhot, je povyšován na biskupský stolec?“ Právě skutečnost, že se jednalo o Němce, nikoliv Čecha, byl největší problém. A čtenář laskavě promine, že ocitujeme závěr tak, jak jej ctihodný děkan sám napsal, nikoliv jak jej upravil František Palacký, který citaci notně zjemnil. Kosmas totiž zachytil závěr Kojatovy řeči poněkud... lidově. „Byli bychom věru raději, kdyby byly na svatý stolec posazeny psi ocas neb oslí hovno než Lanc.“

Sněm se nakonec rozpadl. Jenomže to už část Vratislavovy armády pokračovala do Polska a panovník zřetelně viděl, že se vojsko začíná bortit. Bylo mu jasné, že teď ze země odjet nemůže, protože už by také v Praze mohl najít svůj hrad obsazený. A tak raději výpravu opustil a rychle zamířil zpátky domů, zatímco tři bratři se svými armádami podle očekávání také nezašli do Polska, ale rovněž ku Praze za nejstarším bratrem. Je sice rodovým vůdcem, ale když to nejde jinak, domluví Vratislavovi po zlém. A právě s touto armádou přitáhli přemyslovští bratři Konrád, Ota a Jaromír do Hostivaře.

Vojsko v Hostivaři

Těžko si dnes představit pocity, jaké hostivařští sedláci zažívali, když se vedle jejich chalup na polích usadila armáda. Vojáci si ve středověku (a leckdy i poté) nebrali příliš servítky a tváří

v tvář nejisté budoucnosti si vzali, co zrovna chtěli. Nejen co se týkalo jídla a pití. Leckterá hostivařská dcera tehdy asi vůbec nevycházela z domova, ne-li ze sklepa. Nicméně vojáci se tu nakonec dlouho nezdrželi. Ne náhodou udělal kníže Vratislav takovou politickou kariéru, že si nakonec mohl na hlavu posadit první českou královskou korunu. I v této chvíli se projevil více jako zkušený politik, nikoliv jako horkokrevný rváč. Aby nedošlo k nesmyslnému krveprolití, kdy by Vratislavovo vítězství bylo navíc krajně nejisté, raději spolkl hrdost a zcela otočil. „I pospíšiv hned nazpět k ochraně Prahy u Vyšehradu, poslal již s cesty poselství k bratřím, že chce svoliti k žádostem jejich – ne pro hrdého prý Kojatu, ani pro Smila chovajícího v ústech med a v srdci jed, kteří prý oba, jsouce jeho přísední rádcové, stali se jemu zrádci: ale že ochoten jest vyplniti vůli někdy otcovu a dáti důkaz bratrské své lásky...“ píše nám František Palacký.

Kníže svým slovům skutečně dostal, Jaromír byl ještě v červnu 1068 vysvěcen na biskupa, tentokrát jej žádní vojáci nemuseli držet silou a bratři se usmířili. Tedy alespoň dočasně, spory je budou pronásledovat po celý život, ale nikdy

nepřekročí hranice krutých činů svých dědů. Po Vratislavově smrti dokonce ještě na krátko na knížecí stolec usedne bratr Konrád. Z původních pěti bratřů vládli zemi postupně tři, aniž by jeden druhého násilím z knížecího stolce sesadil.

Mimochodem po uklidnění emocí si strůjci celého „povstání“, Kojata a Smil, rychle uvědomili, že stojí rázem zcela osamoceni na velmi tenkém ledě. Přemyslovská krev je nechránila ani v nejmenším, u Vratislavova dvora se na oporu Oty či Konráda spolehnout nemohli. Ještě před Jaromírovým vysvěcením, o něž se tak zasloužili, oba pod rouškou tmy raději uprchli ze země, protože věděli, že Vratislavův hněv bude velký. A jistě dobře udělali. Pro nás je ovšem podstatné to, že Hostivař se nezapsala do dějin jako bojiště, ale jako místo bratrského usmíření.

● Lukáš Berný

Květinová kuchařka

Z fondu Městské knihovny v Praze

Máte zahrádku nebo se rádi procházíte po louce? Teď v létě je kolem nás spousta květin, které jsou jedlé a kterými si můžeme ozdobit jídlo. Jana Vlková, autorka knížky „Květinová kuchařka“, přináší tipy na rostlinky, které je možné sbírat od brzkého jara až do pozdního babího léta. V knize najdete popis více než 90 rostlin. Dozvíte se, kde je můžete najít a jak je využít v kuchyni. Důležité je sbírat květiny někde v přírodě, ne v blízkosti silnic a v parcích, kde se pohybuje mnoho domácích mazlíčků.

Nasbíraný úlovek je dobré spotřebovat co nejdříve, anebo je možné ho uchovat nějakou dobu v lednici. Každý květ má osobitou chuť, některý se hodí spíše k ozdobení sladkých, jiný zase k slaným jídlům. Růže šípková a její zahradní kultivary mají hezké korunní lístky, které můžete využít na ozdobení dortů nebo šlehačkových zákusků. Hodí se i k ovocným salátům nebo jako přísada do letních nápojů a ovocných želé.

● Milada Urbánková

Informace z MKP, pobočky Hostivař, Golfová 910/10

Knihovna je tady pro vás i během letních prázdninových měsíců. Od půjčování běžných i elektronických knih až po kulturní akce – Městská knihovna v Praze přináší bohatý program.

Prázdninové otevírací doby platí od 1. července do 31. srpna 2023. Pobočky budou v sobotu uzavřeny, avšak Kiosek v Centru Černý Most bude otevřený po celé léto. Pojízdňá knihovna Oskar se objeví na náplavce i na festivalech. Letní uzavírka knihoven proběhne od 24. července do 6. srpna 2023. Aktuální informace o provozu knihoven naleznete na www.mlp.cz/pobocky.

Léto je časem, který vybízí k různým knižním dobrodružstvím, a proto knihy, které si vypůjčíte do 21. července 2023, můžete vrátit až v září.